

Få dansker til utlandet

FOTO: YAY MICRO

Bare 0,5 prosent av danske pasienters tannbehandling blir utført i en utenlandsk tannlegestol, skriver det danske Tandlægebladet og viser til beregninger utført av den danske Tandlægeforeningen.

Bare ganske få pasienter velger altså hvert år å takke nei til en behandling hos sin danske tannlege for i stedet å reise ut av landet og få utført behandlingen der.

Beregningen er gjort på bakgrunn av tall den danske Tandlægeforeningen har innhentet fra regionene. I 2014 mottok regionene 39 469 søknader om refusjon for helsetjenester kjøpt i utlandet, der langt de fleste dreide seg om tannbehandling. Sett i forhold til de cirka åtte millioner pasientkontrakter i privat tannlegepraksis i Danmark tilsvarende de nærmere 40 000 søknadene under 0,5 prosent.

– Regionenes tall gir ikke ettømmende svar på hvor mange dansker som får tannbehandling i utlandet, men de tegner et klart bilde av at fenomenet tydeligvis tar mer plass i mediene enn i tankeverden, uttaler Tandlægeforeningens formand, Freddie Sloth-Lisbjerg.

De som velger utenlandsk tannbehandling viser seg også å være bosatt nær grensen til Tyskland eller Sverige. 89 prosent av de som søkte om refusjon

for behandling i utlandet bodde enten i Region Syddanmark eller Region Hovedstaden.

– De som tilbyr såkalte tannreiser har en interesse i å snakke fenomenet opp, og dette hopper mediene på, sier Lisbjerg, og legger til at tallene taler for seg: – Dansker som frekventerer tannleger i utlandet bor nær grensen og får kanskje klippet håret og reparert bilen på den andre siden av grensen også. De såkalte tannreisene er altså relativt sjelden forekommende.

Pensjonsreformen er vellykket

FOTO: YAY MICRO

Vår største økonomiske reform siden Folketrygden ble innført i 1967, fungerer slik politikerne håpet, ifølge Norges forskningsråd.

Evaluering av Pensjonsreformen er et eget forskningsprogram hos Forskningsrådet (EVAPEN). De første resultatene er nå klare. Fungerer denne store reformen slik planleggerne og politikerne håpet at den ville gjøre?

– Ja, resultatene våre så langt viser at reformen vil fungere slik politikerne ønsket, sier forskningsleder Nils Martin Stølen i Statistisk sentralbyrå (SSB).

Uten Pensjonsreformen ville statens utgifter til alderspensjon allerede i 2040 antakelig ha blitt mer enn 100 milliarder kroner høyere hvert år, sammenlignet med utgiftene i 2015.

– Med Pensjonsreformen blir veksten i fremtidens pensjonsutgifter betydelig dempet, sammenlignet med om vi hadde beholdt det gamle pensjonssystemet, sier Stølen.

For den tredelen av norske arbeidstagere som er ansatt i offentlig sektor, er reformen ennå ikke helt på plass. De får foreløpig beholde tidligpensjon (AFP), men må finne seg i at pensjo-

nene blir levealdersjustert: Hvert år gjøres nye beregninger av hvor gamle vi kommer til å bli, og hvert år øker alderen. Hvert år beregnes pensjonen på nytt, ut ifra denne nye forventede levealderen, og dermed blir pensjonen litt mindre fra ett år til det neste.

Samtidig – skal pensjonen til en viss grad gjenspeile lønnsveksten i samfunnet, må den justeres opp hvert år. Men et annet viktig virkemiddel for innstramning i Pensjonsreformen er indeksering. Det betyr at pensjonene for hvert år skal justeres opp mindre og mindre. Brutalt – men nødvendig, ifølge politikerne.

Videreføringen av den gamle ordningen for tidligpensjon innebærer at offentlig ansatte ikke kan kombinere arbeid og uttak av pensjon som i privat sektor. I tillegg kan offentlig ansatte i mindre grad kompensere for levealdersjusteringen ved å utsette å pensjonere seg.

Et klart mål med Pensjonsreformen var å få folk til å jobbe lenger.

– Det ser vi nå at skjer blant ansatte i privat sektor, forteller Stølen.

Mange i privat sektor utsetter avgangen fra yrkesaktivitet, men flere enn ventet tar ut pensjon nokså tidlig i alderdommen. For staten er dette ikke noe problem. Med unntak av de første årene, taper ikke staten lenger penger når privatansatte pensjonerer seg tidlig. For den som blir pensjonsmottaker tidlig kan det imidlertid bli et problem.

Sannsynligvis er det mange som ikke er klar over hvor mye pensjonen deres reduseres når de pensjonerer seg tidlig.

– Selv om tidliguttak av pensjon øker statens pensjonsutgifter på kort sikt, sparer staten inn igjen disse pengene på lengre sikt, fordi den som pensjonerer seg tidlig får lavere pensjon resten av livet, forklarer Stølen.